

Protocols i circuits
de coordinació

Guia i proposta d'organització de la tuberculosi a la Regió Sanitària Barcelona

**Guia i proposta
d'organització
per a la prevenció i
control de la
tuberculosi a la Regió
Sanitària Barcelona**

versió revisada 1 – novembre de 2007

Tuberculosis: Malaltia infecciosa emergent

- Malaltia emergent

Infecció nova, reemergent o resistent a fàrmacs la incidència de la qual ha augmentat en humans a les dues últimes dècades o que amenaça augmentar en el futur

Institute of Medicine, 1992

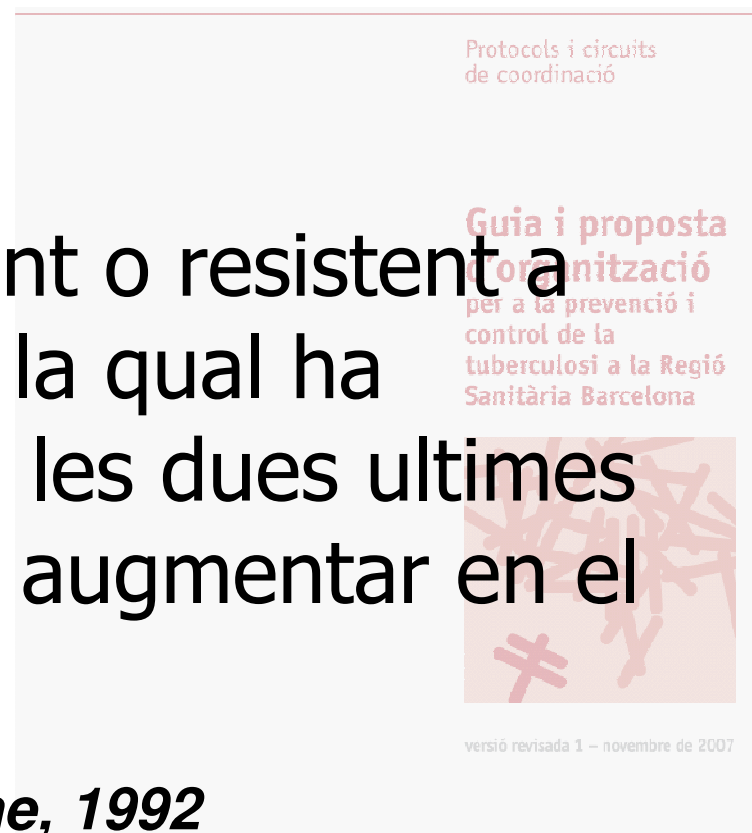
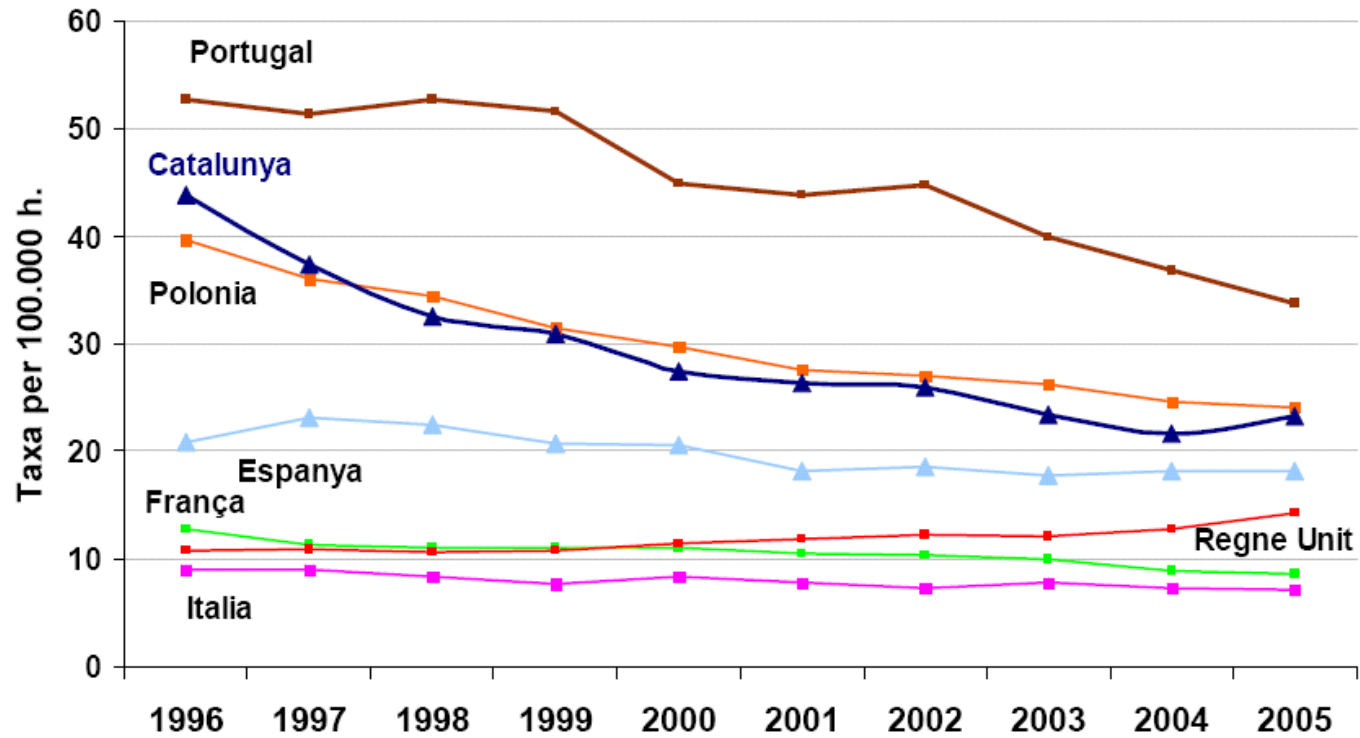

Figura 24. Evolució de la tuberculosi a Catalunya i als països de la Unió Europea (1996-2005)

EuroTB and the national coordinators for tuberculosis surveillance in the WHO European Region. Surveillance of tuberculosis in Europe. Report on tuberculosis cases notified in 2005, Institut de veille sanitaire, Saint-Maurice, France. Març 2007

Protocols i circuits de coordinació

Guia i proposta d'organització per a la prevenció i control de la tuberculosi a la Regió Sanitària Barcelona

versió revisada 1 – novembre de 2007

Justificació

- La Tuberculosi es la malaltia infecciosa més prevalent al món i la que causa més morts evitables
- Distribució desigual, 90% dels casos en països de renda baixa
- Països desenvolupats: Tendència ↓ de la malaltia, s'ha interromput per ↑ malalts diagnosticats en immigrants
- Catalunya 2005, taxa nous casos 21,9 per 100.000
44,2 % bacil·lífers

Protocols i circuits
de coordinació

Guia i proposta
d'organització
per a la prevenció i
control de la
tuberculosi a la Regió
Sanitària Barcelona

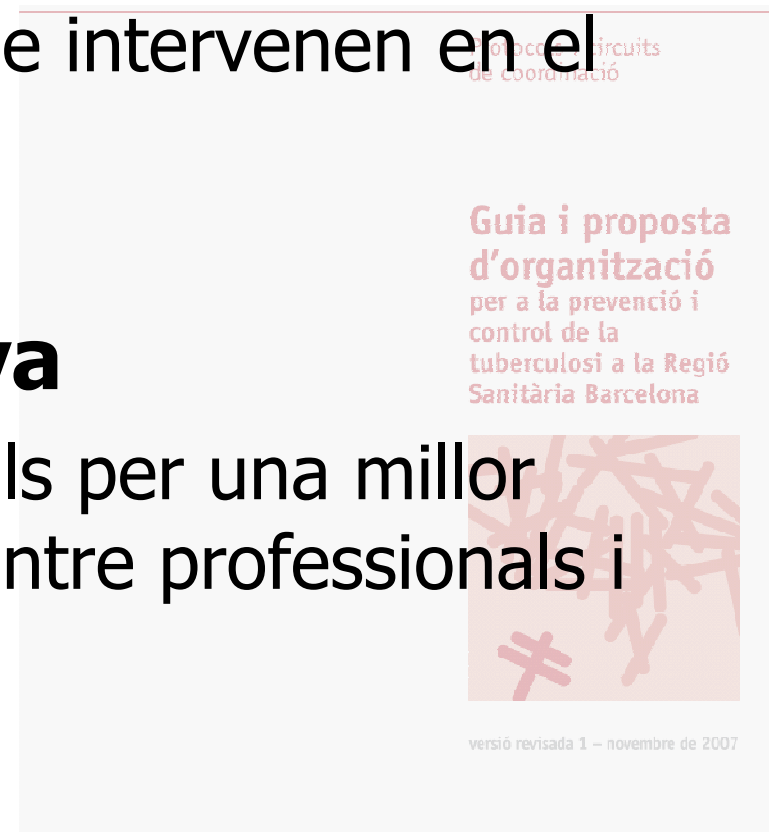
versió revisada 1 – novembre de 2007

- **Objectius de la Guia**

- Aportar informació bàsica adreçada a tots els professionals sanitaris que intervenen en el seu control

- **Proposta organitzativa**

- Aportar els eixos principals per una millor coordinació assistencial entre professionals i nivells assistencials

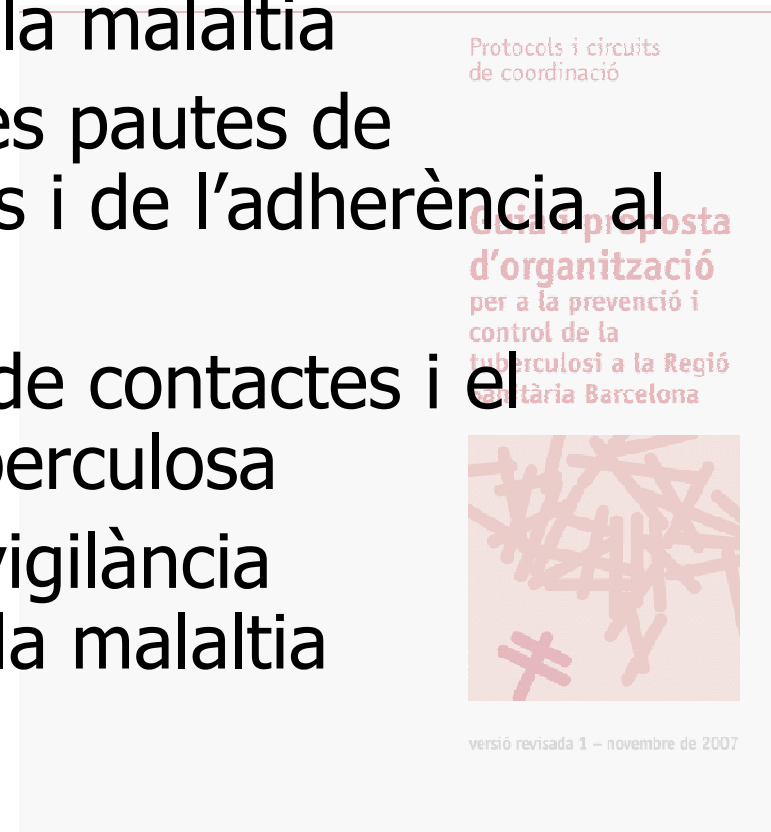
Objectius de la Guia

- Proporcionar informació bàsica per reduir l'endèmia tuberculosa a la Regió Sanitària Barcelona (5.105.555 habitants, 68% Catalunya, taxa nous casos 21,9 per 100.000 hab.)
- Adreçada a tots els professionals sanitaris que intervenen en el seu control, molt especialment els que intervenen en la detecció de casos

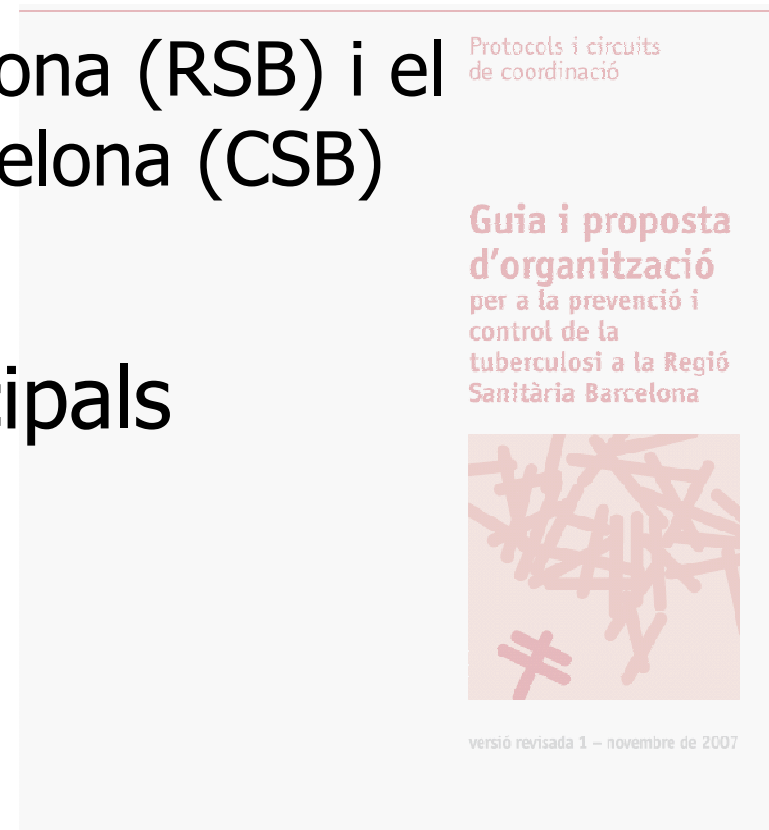
Objectius de la Guia

- Actualitzar coneixements sobre detecció i diagnòstic microbiològic de la malaltia
- Destacar la rellevància de les pautes de tractament estandarditzades i de l'adherència al tractament
- Aportar criteris per l'estudi de contactes i el diagnòstic de la infecció tuberculosa
- Introduir els conceptes de vigilància epidemiològica inherents a la malaltia

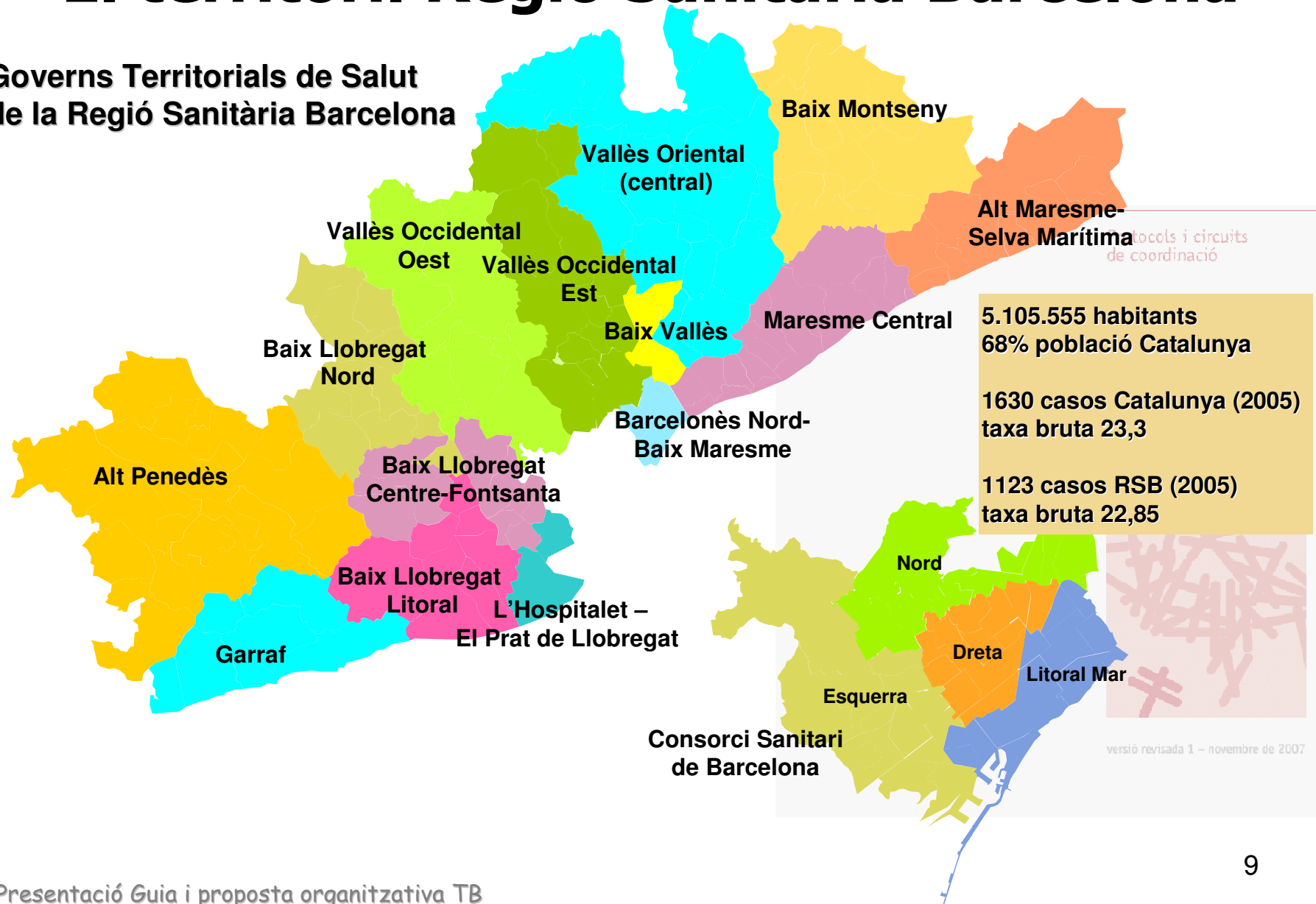
Proposta organitzativa

- El territori
 - La Regió Sanitària Barcelona (RSB) i el Consorci Sanitari de Barcelona (CSB)
- Eixos organitzatius principals

El territori. Regió Sanitària Barcelona

Governos Territorials de Salut
de la Regió Sanitària Barcelona

El territori. Consorci Sanitari de Barcelona

Taxa bruta BCN ciutat 27,7

Dades 2006

N^a casos totals 698

N^o casos residents 451

• Ciutat Vella	95
• Eixample	58
• Sants-Montjuïc	71
• Les Corts	10
• Sarrià-St.Gervasi	11
• Gràcia	26
• Horta-Guinardó	31
• Nou Barris	46
• Sant Andreu	23
• Sant Martí	63

5 Unitats clíniques de tuberculosi

- Vall d'Hebron 120 casos , 74 residents
- Hospital del Mar 104 casos , 89 residents
- Hospital Clínic 93 casos, 82 residents
- Hospital de Sant Pau 70 casos, 59 residents
- Drassanes 76 casos, 60 residents

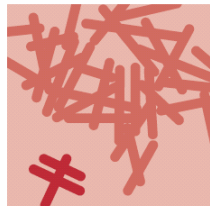

versió revisada 1 – novembre de 2007

Proposta d'organització i circuits

Protocols i circuits
de coordinació

Guia i proposta d'organització per a la prevenció i control de la tuberculosi a la Regió Sanitària Barcelona

versió revisada 1 – novembre de 2007

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	7
2. SOSPITA I DIAGNÒSTIC DE TUBERCULOSI	9
2.1. Síntomes i signes sospitosos de tuberculosi	9
2.2. Detecció de col·lectius d'especial risc	11
2.3. Recerca activa de malalts	13
3. MANEIG I TRACTAMENT DEL MALALT	15
3.1. Diagnòstic de la tuberculosi	15
3.1.1. Anamnesi i exploració clínica	15
3.1.2. Prova de la tuberculina	15
3.1.3. Noves tècniques immunològiques per al diagnòstic de la infecció tuberculosa	18
3.1.4. Radiologia de la tuberculosi	18
3.1.5. Microbiologia de la tuberculosi	20
3.1.6. Diagnòstic histològic	22
3.1.7. Diagnòstic de la tuberculosi pulmonar i extrapulmonar	22
3.2. Tractament de la tuberculosi	25
3.2.1. Pautes i efectes adversos	25
3.2.2. Control del tractament i interaccions medicamentoses	29
3.3. Seguiment del pacient	31
3.3.1. Criteris d'ingrés hospitalari i condicions d'allament	32
3.3.2. Control clínic	33
3.3.3. Foment i control del compliment del tractament	33
3.3.4. Tractament directament observat	34
4. ESTUDI DE CONTACTES DEL MALALT AMB TUBERCULOSI	35
4.1. Detecció d'infecció recent o malaltia TB (ECC descendent)	35
4.2. Estudi de la font d'infecció (estudi ascendent)	38
4.3. Diagnòstic de la infecció tuberculosa	39
4.4. Tractament de la infecció tuberculosa	41
5. VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA I AVALUACIÓ	43
5.1. Definició de cas i fonts d'informació	43
5.2. Avaluació	45
6. PROPOSTA D'ORGANITZACIÓ I CIRCUITS	48
7. GLOSSARI	57
8. BIBLIOGRAFIA	59

6. PROPOSTA D'ORGANITZACIÓ I CIRCUITS DEL PROCÉS D'ATENCIÓ, PREVENCIÓ I CONTROL DE LA TUBERCULOSI

La proposta que segueix es considera un *punt de partida* a partir del qual, territori a territori i context assistencial a context assistencial, pot anar-se desplegant i adaptant a cada realitat. En aquests moments, hi ha models i experiències en funcionament sòlides i consolidades en l'àmbit de la Regió que conviuen, però, amb d'altres amb dificultats.

L'objectiu d'aquesta proposta és definir un marc d'abordatge compartit de l'atenció, prevenció i control de la tuberculosi a l'RSB i amb el suport de l'autoritat sanitària.

Objectius sintètics del procés d'atenció, prevenció i control de la tuberculosi

1. Detectar tots els casos
2. Diagnosticar al més aviat possible, tractar i controlar tots els malalts
3. Disposar del Cens de contactes adequat a cada situació esgotant el seu estudi
4. Seguir tots els contactes amb tractament

Diagnòstic de situació del procés d'atenció, prevenció i control de la tuberculosi

S'estan duent a terme força actuacions correctes en molts centres i unitats, però no en tots ni referides a tots els aspectes del procés d'atenció, prevenció i control de la tuberculosi ni en els moments adequats o oportuns.

Pel que fa al procés d'atenció, prevenció i control de la tuberculosi es pot convenir que ens trobem en un moment d'alt nivell científic i sanitari, però està fallant el nivell operatiu. No ens estem avançant a les necessitats, no s'han mantingut arreu els circuits de prevenció i control, s'han relaxat alguns comportaments.

Resum executiu de la proposta

- L'eix de l'atenció, prevenció i control de la tuberculosi a l'RSB, d'acord amb l'autoritat sanitària, ha de ser la unitat clínica de tuberculosi dimensionada en funció dels casos, dels contactes i de la informació gestionada en el seu context territorial.

Els centres d'atenció primària han de tenir un referent per TB i una unitat clínica de tuberculosi *assignada*.

El contracte de serveis de les institucions sanitàries ha d'incloure el finançament del Programa d'atenció, prevenció i control de la tuberculosi basat en la unitat clínica de tuberculosi.

Eixos principals de la proposta

- La **unitat clínica** de tuberculosi, metge i infermeria suficient per la casuística atesa (diagnòstic, suport social, administratiu accés informació i comunicació)
- La **unitat de referència** assistencial, n'hi ha suport clínic i microbiològic, es tracten els casos mes complexos i es fa docència i formació
- El **paper bàsic de la infermeria** com gestora de casos en tot el procés i nexa d'unió dels diferents nivells d'atenció, enllaç amb con el malalt i els seus contactes

Protocolos i circuits
de coordinació

Guia i proposta
d'organització
per la prevenció i
control de la
tuberculosis
multidrogasensible

novembre de 2007

Eixos principals de la proposta

- Les **funcions pròpies i compartides** de cada àmbit o **nivell assistencial** i dels **professionals** que intervenen.
- Per facilitar les funcions els centres d'atenció primària han de tenir un **referent per TB** i una **unitat clínica** de tuberculosi **assignada**
- L'**estructura nodal** (nodes en que conflueixen pacients, contactes i informació) i **en xarxa** (xarxes assistencials, de laboratoris i de salut pública) que permet l'accessibilitat, disponibilitat y l'intercanvi d'informació

Protocol i sistemes

Guia i proposta
d'organització
per a la prevenció i
control de la
tuberculosi a la Regió
Sanitària Barcelona

Adreces d'interès

- [Programa de Tuberculosi del Departament de Salut](#)
- [Agència de Salut Pública de Barcelona](#)
- [Unidad de investigación en tuberculosis de Barcelona](#)
- [Jornades sobre tuberculosi a la Regió Sanitària Barcelona](#)
- [Guia i proposta organitzativa a la Regió Sanitària Barcelona](#)

